

Arcok, hangulatok villanófényben

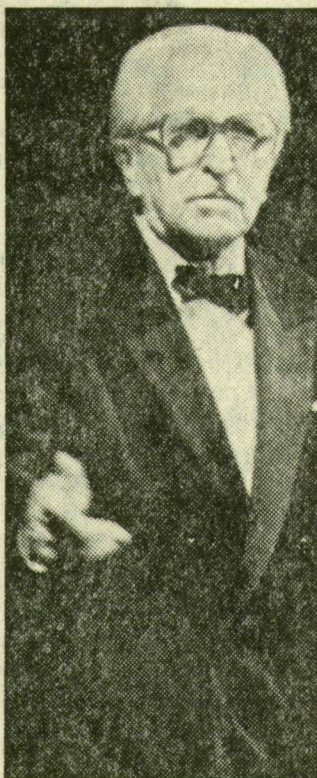
Szebbet nem láttam

Helyettünk dolgoztak a színház ifjú művészei: a galán kértek interjút a színen Páger Antaltól. A régi épületről, az itt töltött négy esztendőről, szerepköréről faggatták.

— Itt állok azon a színpadon, melyre 62 évvel ezelőtt léptem először... Innen köszöntöm a társulat minden tagját, s kívánom, sok sikert arassanak, s teremsenek olyan légkört, amelyet mi igyekeztünk akkor... vagy talán teremtettünk is. A régi épület kopottas volt, nem ilyen aranyozott, szépen kifestett, de a négy év emléke bearanyozza... Szerepköröm táncos komikus volt, de játszottam drámát, komédiát, musicalt is. A kritikák? Általában megértő hangúakra emlékszem. Sosem feledem Juhász Gy-

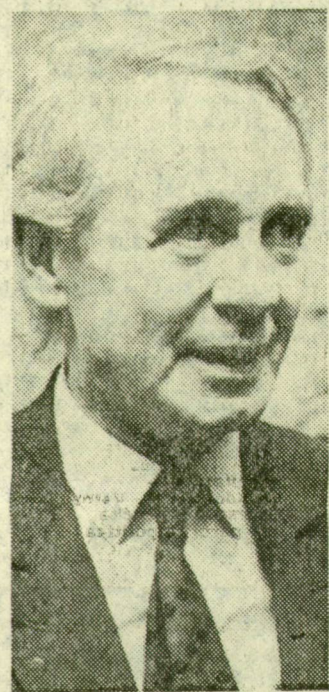
laét, aki a Délmagyarországban pajzánnak, rakoncátlanoknak nevezett, s így írt rólam: „Elragadó, mint ember, s mint színész...” A közelebbi múltból: akkortájt, mikor bezárták a Szegedi Nemzeti Színházat, sűrűn jártam Szegedre. Feleségemmel a Széchenyi tér platánjai alatt üldögéltünk. Ott hallottam, hogy ez a tatarozás jó néhány évig eltarthat. Hát, eltartott! Sokat utaztam szerte Európában, láttam sok színházat, de ennél szebbet nem. Gratulálok hozzá.

— Almomban gyakran jelenik meg a színpad, a kuliszok. Amikor ide szereződtem, már öt éve voltam vidéki színész. De Pécsről, Debrecenről, Nagyváradról sosem álmodom. Mindig csak a szegedi színházról.

Páger Antal

Esztétikus harmóniában

Hubay Miklós

— Boldogan figyeltem föl, amikor avatóbeszédében Pál Lénárd a színház és az élő irodalom kapcsolatát emlegette. Nagyobb öröm írószövetségi elnököt most, itt, aligha érhetett volna. Attól a perctől kezdve jól éreztem magam...

— Az új épülettől elvagyok ragadtatva. A Hágiban ebédeltem, ott találkoztam egyik szegedi barátom fiával — aki örök elégedetlen, legfőképp, ha színházról van szó. Mondom neki, no, ott leszel estére? Ő: nem — de az új színház, nagyszerű. Hát, ha még ő is mondja... Ez az új épület a régi becsi stílus bensőségességét valami roppant élvezetes és esztétikus harmóniában egyesíti a terek újszerű kapcsolatszerével. Úgy, hogy az egész rendkívül vonzó.

Csupa ragyogás

Palkós Irma

Amikor köszöntötték a galán, felállt a nézőtérben, megköszönni a tapsokat Palkós Irma. Amikor beszélgettünk, alig bírt úrrá lenni meghatottságán.

— Nem is tudok magamhoz térni, teljesen más ez a színház, mint amit ismertem. Csupa márvány, csupa szépség, ragyogás. Itt aztán nagyot kell produkálni. Meg az első szegedi színházépület százados évfordulóján, 1955. május 5-én léptem föl itt utoljára. Szerepálmaim? Sohasem voltak, hiszen amit akartam, mindent elénekelhettem. Jelenleg is Cegléden élek, kis kertemben dolgozom, és örülök, hogy még mindig sokfelé hívnak, az öregek napjától a tejparonát az evangélikus templomig. Kassákozt mondok, meg Mórát.

Pál Lénárd

Kivételes pillanatot

Tisztelt ünneplő közönség!

Megtisztelő, szép feladat az értékek és nemes hagyományok újjászületését, s egyben valami új történés most kezdődő kibontakozását üdvözölni. Köszönöm, hogy erre a szerepre kértek fel az újjáépített Szegedi Nemzeti Színház mai avató ünnepségén.

Szeretném elmondani, hogy néhány perce jó érzésekkel tekintettem körül ebben az impozáns, új-régi színházban. Mély benyomást tett rám az épület maga, az izléssel és gondnal megvalósított részekből összetevődő egész, amely szebb és harmonikusabb, mint részeinek összege.

Jelképesnek érzem, hogy ebben az épületben egymásra talált a múlt és a jelen, kifejezve azt a folytonosságot, amelyben a múlt tisztelete nem konzerválást, hanem a valódi értékek megőrzését jelenti. Valóban, ez a színház megőrizte a szívnünknek oly kedves és otthonos hangulatot, amelyet Fellner és Helmer mesterek színházjaiban megszoktunk, s ugyanakkor — s ezt önök is tanúsíthatják — teljesen megváltozott, hogy a mai kor igényeinek megfelelően működhessen. Miközben az arányok és a méretek a változások ellenére is megtartották harmóniájukat, egy összehasonlíthatatlanul jobban működtethető színház született, amelyben a racionálisabban igénybe vehető kiszolgálóterek, a nagyobb színpad, a kényelmesebb nézőtér, és nem utolsósorban a korszerű technikai felszerelés biztosítja az új, jobb működés feltételeit.

A színházi körülményeknek ez a látványos és örömteli javulása természetesen önmagában nem garantálja, csak növeli a jó előadások megformálásának esélyét. Őszintén kívánom, hogy ebben az új-régi színházban az alkotó szellemiség is megtalálja azt az értékes hagyományt, amelyhez kapcsolódni, amit folytatni, s amit meghaladni akar. Több mint két és fél évszázad nemes színházi hagyományát kínálja itt Szegeden folytatásra legjobb értékeit. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy különösen nagy felelősség — többek között — Kelemen László, Egressi Gábor, Déryné, Molnár György, Jászai Mari, Beregi Oszkár, Somlai Artúr, Vaszy Viktor nevével fémjelzett színházi hagyományok örökösének és méltó folytatójának lenni.

A szegedi színjátszás virágzó időszakában mindig elkötelezte magát a társadalmi haladás mellett; legyen az aktuális korparancs: a nemzeti függetlenség szolgálata, vagy a szocialista humanizmus eszméinek támogatása. A szegedi színjátszás története is bizonyítja, hogy a színművészet sok minden más mellett a progresszív gondolatok indulatos megfogalmazásának természetes közege. Bizonyítja, hogy az igazi színészet emlékeztet arra a játékra, amit a gyermek játszik a maga teljes énjével, törhetetlen hitével, s azzal az átéléssel, amely számára a játékot mindennél fontosabbá, kedvesebbé, az élet megálmodott valóságává teszi.

A színház ma is akkor tölti be hivatását, ha szerepet vállal az előrevivő társadalmi eszmék terjesztésében; a humánus, közösségi tartalmú erkölcsi értékek, magatartásminták, életviteli módok képviselésének kivételes pillanatait jellemzi.

letében; a társadalmi ellentmondások feloldás feltárássában; a világban való eligazodás segítésében; a dolgozó, újat akaró, kutató, kezdeményező, kockázatvállaló, alkotó ember dicséretében. At kell, hogy hasza színművészetünket a nemzet sorsáért vállalt felelősség; mindenféle kiszolgáltatottság ellen való tiltakozás; az egyén gondjainak, örömeinek és érzelmi konfliktusainak feltárássára való törekvés.

A jeles külföldi alkotások bemutatása mellett nagy figyelmet kell fordítani a klasszikus és mai kiváló drámai művek népszerűsítésére. Sokoldalúan és hatékonyan erősíteni kell a színjátszás és az élő magyar irodalom kapcsolatát. Nagy szerepe van a színművészetnek abban a küzdelemben, amelyet szegedi magyar nyelvünk védelméért, tisztaságának megőrzéséért kell folytatnunk. A szép, tiszta magyar beszéd védelme közvetve és közvetlenül segíti az emberi kapcsolatok kulturáltságát, emeli a gondolatközlés minőségi színvonalát.

Vannak, akik nem bíznak abban, hogy a színház a felgyorsult tudományos-műszaki haladás korában, a film, a televízió, a videó, a számítógépek világában be tudja tölteni progresszív társadalmi szerepét. Az emberiség kultúrtörténete meggyőzően bizonyítja, hogy a színház, a színjátszás ősrégi, alapvető társadalmi létszükséglet. A társadalmi önismeret egyik nélkülözhetetlen formája, és az is marad mindaddig, amíg az általa kínált emberismeretre a közösségeknek és az egyéneknek szüksége van; amíg a színművészet által nyújtott élmények hozzásegítik az embereket életük értelmes céljainak megtalálásához, a lélek rejtelmeinek megértéséhez, a társadalmi igazságok felismeréséhez. A színművészet, mint a valóság bonyolult összefüggéseinek intuitív megragadása a játék erejével elválaszthatatlanul kapcsolódik az emberi léthez.

Nem kell hát féltetni a színjátszást a tudományos-műszaki haladástól, nem kell hát féltetni a színjátszást a nagy társadalmi átalakulástól.

Művelődéspolitikánk nagyra értékeli a színház szerepét, támogatja a magyar színjátszás értékeinek megőrzését és gazdagítását — szolgáló kezdeményezéseket.

Abból indul ki, hogy az igazi színművészet erősíti a szocializmus eszméit, hiszen jobbá, szebbé akarja tenni az életet, nem sugallhatja az emberi haladás erőinek vereségét, a kilátástalanságot, a lét értelmetlenségét, hanem segít megalapozni, fenntartani az emberbe, a küzdelem értelmébe vetett hitet.

Legyen ez a mai ünneppel kulturális életünknek olyan pillanata, amely bizakodásra jogosít fel, amely optimizmust sugároz a hazai színházi életünk egészére, hiszen ez a szép új-régi színház a színművészet társadalmi megbecsülésének újabb bizonyítéka. Kívánom, hogy az újjáépített Szegedi Nemzeti Színházban minden előadáson szülessen meg az élet, ha szerepet vállal az előrevivő társadalmi eszmék terjesztésében; a humánus, közösségi tartalmú erkölcsi értékek, magatartásminták, életviteli módok képviselésének kivételes pillanatait jellemzi.

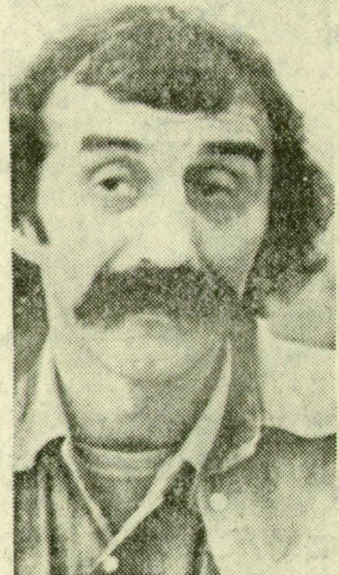
Születésnapunkon

— Izgalmas, nagy élmény ilyen csodálatos színházat avatni. Természetesen óhatatlanul eszembe jut egy másik teátrum sorsa: magam mondtam el a dekrétumot a Budapesti Nemzeti Színház akciójára. Remélem, megadja az élet, hogy részt vehetek a megnyitóján.

A jövőben ellátogatok ide többször is, figyelemmel kísérem volt növendékeim pályafutását. Tehetségesek, s ha egy kicsit is jó dolguk lesz, az elkövetkezendő évek nagy színészeivé válhatnak. Örülök, hogy részt vehetek ezen a ragyogó ünnepségen. Külön, magán-örömmel: ma vagyok 61 éves, így születésnapommal együtt ünnepelem a színházzal...

Kállai Ferenc

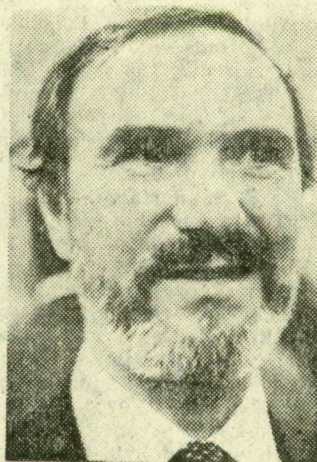
Ljubisa Ristic

Biztosak lehetnek

— Egészen különleges esemény ez a mai, a legnagyobb elismerést érdemi. Most lehet látni, mi mindent is jelenthet a színház az embernek, színpadon és nézőtérben egyaránt. Nekem itt most olyan az egész, mintha egy boldog családot látnék, amelynek végre sikerült saját lakáshoz jutnia... És ebbe a családba nemcsak a Szegeden lakó nézők tartoznak, de mindazok, akik nagy elődök árnyékában itt ezután játszani fognak. Óriási kötelezett-

ség. Szabadkáról gyakran fogunk mi is átruccanni ebbe a ritka szép épületbe — azért is, hogy tanuljunk, hiszen a mi városunk színháza hasonló felújítás előtt áll. A mai gálaest számomra megmutatta a színház örök nagy erejét is...

— Hogy ebben az épületben rendezek? Ha megérik ilyesmire az idő, nagyon szívesen. Szegedi barátaim, „megfigyelőim” jelezni fogják, ha jönnöm kell és lehet. És fogok is, ebben biztosak lehetnek.

Tordy Géza

Példát mutattak

— Megtisztelve érzem magam, hogy meghívtak erre az alkalomra. Furcsa, nagy érzés... Majdnem harminc éve, hogy ide kerültem. Erőből jut eszembe: Páger Antál „felvágott” azzal, hogy már 26 esztendőskorában itt játszott. Nos, én 19 évesen! Ezzel leköröztem Tényi bácsit, mély tisztelettel... Nagyon szép este volt.

Meghatóan szép az épület. Mint építőipari technikust végzett állampolgár, köszönetet mondok az építészeknek, hogy nem próbálták erőszakkal átépíteni a régi hangulatot megtartva, csak a Kiszolgáló részeket modernizálták. Példát mutattak az egész magyar építészetnek.

Testvérvárosok képviselői

Ilyesmi sem történt meg eddig: Szeged testvérvárosainak jó néhány képviselője egyszerre, egy időben tartózkodott városunkban az újjáépült nemzeti színház avatásának alkalmából. Papp Gyula, a városi tanács elnöke szombaton délután hivatalában baráti beszélgetésen fogadta Lódz város tanácsa művelődési-kulturális képviselőit: Szórád Györgyöt, Szabadka városfejlesztési tanácsának elnökét, Ljubisa

Nowickit, a lódzi Stúdió '83 Színház igazgatóját; Nadezsza Milicsenkót és Anatolij Ivanovics Bojkót, az Odeszai Operaház magánénekesét; Risto Ruohonent, Turku város tanácsa kulturális titkárát; Mikko Majanlahtit, a turkui színház művészeti igazgatóját; Eliane Medicint, a Nizzai Operaház magánénekesét; Szórád Györgyöt, Szabadka városfejlesztési tanácsának elnökét, Ljubisa

Risticet, a Szabadkai Népszínház igazgatóját, Spasoje Saint, a színház gazdasági igazgatóját, Balla Lászlót, a szabadkai városfejlesztési tanács tagját; Vlada Maticot, az újvidéki Szerb Nemzeti Színház igazgatóhelyettesét, Mira Ruskucot és Toplak Imrét, a színház tánc-illetve operatársulatának vezetőjét, továbbá Kovácsné Vitkey Verát, a színház magánénekesét.